

Nr 17

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om rätt till avdrag vid beskattningen för studiekostnader m. m.

(2:a avd.)

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I: 154 av herr *Hilding* och II: 185 av herr *Jönsson* i Ingemarsgården *m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t efter överarbetning av framlagda utredningsförslag måtte till riksdagen inkomma med proposition om avdragsrätt vid beskattningen för periodiska understöd till studerande»;

II) de likalydande motionerna I: 155 av herrar *Hilding* och *Nyman* samt II: 186 av herr *Jönsson* i Ingemarsgården *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i skattelagstiftningen att mindre inkomster, som studerande förvärvat, blir skattefria och således antaga följande

Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 50 § 2 mom. ävensom punkt 1 av anvisningarna till 50 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

50 §.

2 mom. För fysisk — — — kronor, bortfaller.

Finnes skattskyldigs — — — jämkning medgivits.

Om skattskyldigs — — — ovan sägs. Sådant avdrag må vidare i den ordning nyss sagts medgivnas skattskyldig, vilkens inkomst understigit existensminimum till följd av att den skattskyldige vid läroanstalt bedrivit studier eller undergått utbildning av väsentlig betydelse för utövande av förvärvsverksamhet.

Skattskyldig, vars — — — stycket förmäles.

Vad härefter — — — beskattningsbar inkomst.

Anvisningar

till 50 §.

1. Den skattskyldiges — — — inkomsten åtnjutits.
 Den myndighet — — — särskilda fallet.
 Normalbeloppen för — — — förvärvskällan tjänst.
 Vid bestämning — — — i inkomsten.
 Fråga om — — — förmånens värde.
 Har den — — — därtill föranleda.
 Har den — — — skattemyndighetens beslut.
 Har den — — — beskattningsbar inkomst.
 Är inkomsten — — — av existensminimum.
 Nedsatt arbetsförmåga — — — normal arbetsinkomst.

Skattskyldigs inkomst anses hava understigit existensminimum till följd av studier eller utbildning endast om den skattskyldige på grund av studierna eller utbildningen under beskattningsåret icke alls eller blott i begränsad omfattning kunnat ägna sig åt förvärvsarbete.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1964; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1964 års taxering samt i fråga om efter-taxering för år 1962 eller tidigare år.

III) de likalydande motionerna I: 261 av herr *Harald Pettersson* och II: 297 av herr *Antonsson m. fl.*, vari hemstälts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till riksdagen om rätt till skatteavdrag på den statliga inkomstskattens slutbelopp för periodiskt understöd till studerande, enligt vad som i motionerna anförts; ävensom

IV) de likalydande motionerna I: 440 av herrar *Isacson* och *Sveningsson* samt II: 535 av herr *Magnusson* i *Borås m. fl.*, vari hemstälts, att riksdagen måtte för sin del besluta sådana ändringar i kommunalskattelagen att avdragsrätt medgives för studiekostnader enligt i motionerna uppdragna riktlinjer, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderliga författningsändringar.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna II: 185, II: 186, II: 297 och II: 535.

Gällande rätt

Vid beräkning av inkomsten från särskild förvärvskälla skall enligt 20 § kommunalskattelagen från förvärvskällans intäkter avräknas alla omkostnader för intäkternas förvärvande och bibehållande. Avdrag må därvid icke ske för den skattskyldiges levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter.

I praxis har avdrag för studiekostnader icke ansetts kunna medgivas (se t. ex. RÅ 1936 not. Fi 211).

Enligt 46 § 2 mom. kommunalskattelagen äger skattskyldig, som varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret, i hemortskommunen njuta avdrag för bland annat periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning, som icke får avdragas från inkomsten av särskild förvärvskälla, dock att avdrag icke må ske för vad som utgått till person, tillhörande givarens hushåll, och ej heller, där understödet icke utgjort skadestånd, för vad som utgått till annans undervisning eller uppfostran. I 31 § och 32 § 1 mom. stadgas, att till intäkt av tjänst hänföres periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt, därest givaren enligt bland annat 46 § är berättigad till avdrag därför. Samma bestämmelser med avseende å avdragsrätt och skattskyldighet för periodiskt understöd gäller jämväl enligt 2 § och 4 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt vid den statliga beskattningen.

Enligt 50 § 2 mom. kommunalskattelagen må taxeringsnämnd eller i vissa fall prövningsnämnd — därest skattskyldigs skatteförmåga under beskattningsåret varit väsentligen nedsatt till följd av långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom, underhåll av närstående eller annan därmed jämförlig omständighet — medge särskilt avdrag med ett efter omständigheterna avpassat belopp, dock högst 3 000 kronor.

Historik

I sitt år 1950 avgivna betänkande nr IV (SOU 1950: 21) framlade 1944 års allmänna skattekommitté förslag angående bl. a. ändrade bestämmelser för beskattning av periodiskt understöd. I fråga om periodiskt understöd till undervisning eller uppfostran föreslog kommittén att avdrag skulle medgivas under förutsättning bl. a. att mottagaren fyllt 17 år och icke tillhörde givarens hushåll. Vidare föreslog kommittén att avdrag å 700 kronor skulle medgivas skattskyldig, som underhållit hemmavarande barn över 16 år vilket åtnjutit heltidsundervisning vid läroanstalt. Mot dessa förslag reserverade sig två av kommitténs ledamöter.

År 1951 avgav 1944 års allmänna skattekommitté betänkande nr V (SOU 1951: 13) angående studiekostnaders behandling i beskattningshänseende, vari föreslogs införande av rätt till avdrag under vissa förutsättningar för amortering av studieskulder. En ledamot av kommittén anförde reservation mot detta förslag.

I ett den 20 december 1956 avgivet betänkande med förslag till bestämmelser om avdragsrätt och skatteplikt för periodiskt understöd samt om avdragsrätt för studieunderstöd, m. m., (stencilerat) har *skattelagsakkun-niga* föreslagit en genomgripande omdaning av beskattningsreglerna rörande periodiska understöd. Enligt förslaget skulle de nuvarande avdragsmöjligheterna för periodiska utbetalningar inskränkas väsentligt. Avdrag skulle i princip medges endast i fråga om understöd på grund av bindande förpliktelser eller då behov av understöd förelåg. Å andra sidan borde enligt de sakkunnigas mening understöd från föräldrar till barn under dessas stu-

dietid i viss omfattning vara avdragsgilla. Barnen föreslogs icke skola beskattas för dylikt studieunderstöd.

Även frågan om avdragsrätt för studiekostnader i övrigt har behandlats av skattelagssakkunniga. I ett den 20 januari 1960 dagtecknat betänkande (SOU 1960: 6) har de sakkunniga utarbetat ett författningsförslag med bestämmelser om avdrag i vissa fall för amorteringar å studieskulder. I betänkandet lämnas redogörelse för skälen för och emot hänsynstagande vid beskattningen till kostnader för utbildning. De sakkunniga framhåller emellertid i samband härmed att, för den händelse hänsyn från det allmännas sida anses böra tas till det förhållandet att vissa personer med dyrbarare utbildning tynges av studieskulder, denna grupps speciella förhållanden i stället kan beaktas genom direkta statsbidrag till amorteringarna. De sakkunniga tillägger att åtskilliga skäl kan anföras för att stödet till personer med tyngande studieskulder ges denna form. De sakkunniga har likväl inte ansett det ligga inom ramen för sitt uppdrag att såsom alternativ till de ifrågavarande avdragsreglerna upprätta förslag till statsbidrag enligt de nu antydda grunderna. Med hänsyn till de betänkligheter, som de sakkunniga funnit att avdragsalternativet obestriddligen är ägnat att framkalla, har de sakkunniga ansett ett system med direkta bidrag vara förtjänt att närmare övervägas, om särskilda åtgärder anses erforderliga för att minska bördan för personer som tynges av studieskulder.

På grundval av förslag i proposition nr 55 beslöt 1961 års riksdag att lämna stöd från och med den 1 juli samma år åt de studieskuldssatta genom avskrivning av 25 procent av kapitalskulden å studielån med statlig kreditgaranti samt å lån från statens lånefond för universitetsstudier och allmänna studielånefonden ävensom å lån för studier från värnpliktslånefonden. Beträffande budgetåret 1961/62 omfattar avskrivningen den då befintliga skulden i fråga om såväl lån, vilka börjat amorteras före den 1 juli 1961, som lån vilka börjar amorteras under nämnda budgetår. Från och med budgetåret 1962/63 skall avskrivningen omfatta lån, som börjar amorteras under respektive budgetår. Kreditinstitut, som utlämnat studielån med statlig kreditgaranti, ersättes för det avskrivna lånebeloppet genom utbetalning från det under åttonde huvudtiteln upptagna anslaget till kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti. För ifrågavarande ändamål medgavs för budgetåret 1961/62 ett förslagsanslag av 22 miljoner kronor. Kostnaderna för avskrivning av studielån ur de berörda statliga lånefonderna debiteras respektive fonder.

Frågan om de periodiska understödets och studiekostnadernas behandling i beskattningshänseende har vid upprepade tillfällen varit föremål för riksdagens uppmärksamhet, senast vid 1962 års riksdag i anledning av då väckta motioner. Även yrkandet i motionerna I: 155 och II: 186 om utökad möjlighet till avdrag för nedsatt skatteförmåga för studerande prövades av 1962 års riksdag.

Bevillningsutskottet avstyrkte samtliga motioner i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 22 och uttalade därvid i fråga om avdragsrätt för pe-

riodiskt understöd till studerande att behovet av en sådan rätt numera måste anses vara betydligt mindre än tidigare sedan systemet med bidrag till amortering av studiekostnader genomförts. Härtill kommer att en omfattande stipendiegivning med allmänna medel förekommer och att en betydande ökning av stipendiemöjligheterna för studerande vid universitet och högskolor samt andra utbildnings- och undervisningsanstalter under senare år beslutats. Utskottet erinrade även om den översyn av de studiesociala åtgärderna på den högre utbildningens område som för närvarande pågår genom studiesociala utredningen och om att skattelagssakkunniga i sitt år 1956 avlämnade betänkande i ämnet framlade förslag till åtgärder, varigenom de diskriminerande verkningarna av nu gällande avdragsregler avsågs skola försvinna.

I fråga om rätt till avdrag för nedsatt skatteförmåga vid låg inkomst på grund av studier erinrade utskottet bl. a. om de skattelättnader som genomförts vid 1961 års höstriksdag, särskilt ortsavdragshöjningen och beslutet, varigenom folkpensionsavgift och avgift för sjukförsäkring, som tidigare uttogs på taxerade inkomster över 1 200 kronor, bortföll på sådana inkomster upp till 2 400 kronor.

Vad slutligen angår frågan om avdrag för studiekostnader åberopade bevillningsutskottet bl. a. att det vid 1961 års riksdag genomförda systemet med direkta bidrag från staten för erläggande av amorteringar å vissa studjeskulder avsågs skola ersätta en avdragsrätt vid beskattningen för studiekostnaderna. Denna av riksdagen intagna ståndpunkt ansåg utskottet böra vidhållas och erinrade om att skattelagssakkunniga i sitt betänkande rörande avdragsrätt för studiekostnader (SOU 1960: 6) behandlat också frågan om schablonmässigt bestämda avdrag för studiekostnader men funnit sådana icke vara motiverade. Mot införande i ena eller andra formen av en avdragsrätt för havda studiekostnader talade — menade utskottet — starka principiella skäl. Sålunda skulle åtgärden bl. a. innebära ett genombrytande av den eljest vid beskattningen upprätthållna principen att avdrag ej medges för kapitalavbetalning å skuld. Då vidare en reform av denna innebörd skulle medföra ett betydande merarbete vid deklarations- och taxeringsarbetet, talade även praktiska skäl däremot.

Motionerna

Av innehållet i de förevarande motionerna må här återges följande.

I de likalydande *motionerna I: 154* och *II: 185* erinras inledningsvis om att den skattemässiga behandlingen av studiekostnaderna trots ett omfattande utredningsarbete ännu inte tillfredsställande lösts.

Samhällets stipendieverksamhet är för närvarande inte tillräcklig för att utjämna de ekonomiska hinder som försvårar studievägarna, och även om samhällets direkta studiestöd i en eller annan form skulle utbyggas kommer de enskilda studiestöden från föräldrar eller andra att bli behövliga

också i framtiden. Det bör därför vara en självfallen konsekvens av samhällets engagemang för ungdomens utbildning att sörja för en rimlig skattemässig behandling av frivilliga ekonomiska uppoffringar till fromma för ungdomens utbildning. Det ligger för övrigt helt i linje med principen om beskattning efter förmåga att beakta de försämringar i de skattskyldigas standard som blir en följd av dylika uppoffringar.

Motionärerna påtalar också den orättvisa som nuvarande bestämmelser ger upphov till. Enligt dessa är sålunda avdrag för periodiskt understöd medgivet om understödet utgår till sysslolös person, varemot avdrag vägras om understödet är avsett för studier eller utbildning. En sådan ordning är enligt motionärerna omöjlig att försvara. Riksdagen har också vid flera tillfällen klart uttalat sig för lämpligheten av en ändring av gällande skatteregler. Det bör — menar motionärerna — vara möjligt att på grundval av nu befintligt utredningsmaterial utarbeta ett förslag till skatteregler, varigenom diskrimineringen av studieunderstöden avlägsnas. En avdragsrätt för periodiskt understöd till studerande bör kunna genomföras utan inskränkning av nuvarande avdragsrätt för periodiska understöd i övrigt.

I de likalydande *motionerna I: 155* och *II: 186* förordas genomförande av skattelagssakkunnigas förslag om ändring av 50 § 2 mom. kommunalskattelagen jämte anvisningar, så att beskattningsnämnd får möjlighet att bevilja extra avdrag för nedsatt skatteförmåga, då skattskyldigs inkomst till följd av studier understigit existensminimum.

Motionärerna framhåller, att det måste anses obilligt att en studerande måste betala skatt trots att hans inkomster inte förslår till täckande av hans levnadskostnader. I ett modernt utbildningssamhälle finns det ur skatteförmågesynpunkt knappast någon anledning att skilja mellan låg inkomst på grund av omständigheter av oförvållad natur och låg inkomst till följd av studier. Skattefrihet för låga extrainkomster hos studerande skulle stimulera till ökad praktiktjänstgöring och till minskat lånebehov.

I de likalydande *motionerna I: 261* och *II: 297* framförs synpunkter liknande dem i *motionerna I: 154* och *II: 185*. Motionärerna framhåller emellertid att viss kritik kan riktas mot ett system där bidrag till annans studier ger större förmåner vid beskattningen för en person i högre inkomstläge och förordar därför att avdrag för periodiskt understöd till studerande ges formen av avdrag direkt på den slutliga skatten.

I de likalydande *motionerna I: 440* och *II: 535*, slutligen, uttalas inledningsvis att det av 1961 års riksdag beslutade systemet med avskrivning med 25 procent av vissa studieskulder är behäftat med allvarliga brister, och motionärerna förordar i särskild motion att nu gällande regler i detta hänseende skall upphöra att gälla fr. o. m. utgången av innevarande budgetår. Orättvisorna i avskrivningssystemet sammanhänger med att detta anknyter till studieskulder och stället för till studiekostnaderna. Dessa orättvisor undgår man genom att införa avdragsrätt för studiekostnader vid be-

skattningen. Yrkandet härom har sin grund i principen om likformighet i beskattningen. Enligt motionärernas mening bör studiekostnader i väsentlig utsträckning ses som omkostnader för intäkternas förvärvande. För ett stort antal tjänster är det ett absolut villkor att tjänsteinnehavaren har avlagt viss examen eller förvärvat motsvarande kunskaper. För en universitets- och högskoleexamen kan studiekostnaden för närvarande beräknas till i genomsnitt 5 000 å 6 000 kronor per studieår. Upplånas ett belopp av denna storlek årligen under en femårsperiod, blir kostnaderna för räntor mycket betydande. Läggas här till utgifterna för litteratur, kurser, resor och försäkringspremier, torde de sammanlagda kostnaderna uppgå till mellan 1 500 och 2 000 kronor i genomsnitt per år. Avdragsrätt för dessa kostnader står helt i överensstämmelse med skattelagens inkomstbegrepp.

De studerande är dessutom missgynnade i beskattningshänseende även så till vida att de under sin studietid i allmänhet saknar möjlighet att tillgoda göra sig ortsavdrag. De naturliga avdrag och ortsavdrag, som de studerande har rätt till men som de även om en fullständigare avdragsrätt förelegat ej kunnat utnyttja under studietiden, bör få tas igen i efterhand. Men detta skulle dock icke räcka för att åstadkomma full likställighet med andra inkomsttagare. De studerande inträder i förvärvslivet senare än andra inkomsttagare. Den i tiden ojämna inkomstfördelningen leder på grund av progressionen till en särskilt hård beskattning. Hänsyn här till bör tagas vid fastställandet av det här ifrågakvarande avdraget.

Avdragsrätten bör givetvis endast avse kostnaderna för sådana studier som är avsedda att direkt leda till förvärvsarbete. Av praktiska skäl torde det vara lämpligt att dra en gräns vid studentexamen och i tidshänseende motsvarande utbildning. En utvidgning till exempelvis tekniska gymnasier och liknande utbildningsanstalter bör dock övervägas sedan erfarenhet vunnits om hur systemet med avdragsrätt fungerar i praktiken.

Det är ofrånkomligt att det avdragsgilla beloppet måste fastställas efter schablonmässiga grunder. Ett avdragsgillt belopp å 3 000 kronor för varje studieår av en på normalt tid avlagd examen bör vara utgångspunkten. Avdragsrätten bör få åtnjutas under de tio år som löper från och med det år, under vilket den studerande efter avlagd examen första gången erhåller inkomst under helt år. Det avdragsgilla beloppet bör fördelas jämnt under den ifrågakvarande tioårsperioden. Avdragsrätt bör införas med verkan från och med beskattningsåret 1963. För studerande, som efter avlagd examen första gången uppnått hel årsinkomst under något av åren 1954—1962, föreslås vissa övergångsbestämmelser. Särskilda reduktionsregler bör också gälla för sådana personer vilka kommit i åtnjutande av viss nedskrivning till följd av nu gällande regler härom.

Några svårigheter från taxeringssynpunkt lär den förordade avdragsrätten inte medföra. Det som krävs av den avdragsberättigade är att han till sin årliga deklaration fogar avskrivningsplan med erforderliga uppgifter.

Utskottet

I de föreliggande motionerna förordas åtgärder i syfte att genom avdragsrätt i någon form vid beskattningen underlätta finansieringen av studier eller förbättra de färdigutbildades ekonomiska villkor. I motionerna I: 154 och II: 185 föreslås sålunda lagstiftning av innebörd att avdragsrätt medgives för periodiska understöd till studerande. I motionerna I: 261 och II: 297 hemställs om utredning och förslag till riksdagen om rätt till skatteavdrag på den statliga inkomstskattens slutbelopp för sådana understöd. I motionerna I: 440 och II: 535 föreslås lagstiftning av innebörd att avdragsrätt för studiekostnader medges genom schablonmässigt bestämda avdrag, sedan vederbörande trätt ut i förvärvslivet. Slutligen yrkas i motionerna I: 155 och II: 186 att studerande, som har inkomst av förvärvsarbete vid sidan av studierna, i viss utsträckning skall kunna få skattebefrielse för sådan inkomst.

Såsom framgår av den föregående redogörelsen genomfördes vid 1961 års riksdag ett system med direkta bidrag från staten för erläggande av amorteringar å vissa studieskulder. Bidragen uppgår till 25 procent av lånesumman, och avskrivning av skuldbeloppet förekommer i de fall, då den skuldsatte erhållit lån ur statens lånefond för universitetsstudier, lån med statlig kreditgaranti avseende studiekostnader, lån ur allmänna studielånefonden eller lån för studier ur värnpliktslånefonden. Någon prövning av behovet utöver den som skett i de lånebeviljande nämnderna förekommer inte.

I sitt betänkande SOU 1960: 6 redovisade skattelagssakkunniga utförligt de skäl som enligt deras mening talade för och emot en avdragsrätt för studiekostnader. De sakkunniga prövade därvid också frågan om en avdragsrätt i enlighet med de principiella riktlinjer som uppdragits i motionerna I: 440 och II: 535 men fann att argument av den art motionärerna åberopat inte kunde motivera avdrag för kostnaderna. De sakkunniga konstaterade härvid bl. a. att vad som brukar betecknas såsom studiekostnader, i vart fall när det gäller längre och dyrbarare utbildning, till alldeles övervägande del utgöres av utgifter för den studerandes bostad, föda, kläder och andra levnadsbehov under studietiden. Skulle avdrag medgivas för sådana kostnader i form av årliga schablonmässigt bestämda belopp, skulle detta betyda att man gav avdrag för levnadskostnader på ett sätt, som inte har motsvarighet vid den skattemässiga inkomstberäkningen i övrigt, och detta i sin tur kunde medföra en omprövning av frågan, huruvida inte även vissa andra slag av levnadskostnader, som sammanhängande med inkomstförvärvet, borde medföra rätt till avdrag. De sakkunniga underströk även att en avdragsrätt för studiekostnader vid beskattningen — även om den skedde enligt jämförelsevis enkla och schablonmässiga regler — skulle komplicera deklara-tionsförfarandet och medföra en icke oväsentlig nytillkommande arbetsuppgift för taxeringsmyndigheterna.

Att avdragsrätt för studiekostnader hittills inte införts i den svenska skattelagstiftningen torde främst bero på att en sådan avdragsrätt inte ansetts motiverad ur rättvisesynpunkt. En avdragsrätt för studiekostnader

skulle nämligen till följd av skatteskalornas progressivitet framstå som ett privilegium för vissa skattskyldiga. Härtill kommer att införandet av en sådan avdragsrätt skulle innebära ett genombrytande av den eljest vid beskattningen upprätthållna principen att avdrag ej medges för kapitalavbetalning å skuld eller för utbildningskostnad.

Det vid 1961 års riksdag genomförda systemet med direkta bidrag åt de studieskulsatta avsågs skola ersätta en avdragsrätt vid beskattningen för studiekostnader. Denna av 1961 års riksdag intagna ståndpunkt anser utskottet mot bakgrunden av det ovan anförda alltjämt böra vidhållas, varför utskottet avstyrker lagstiftningsyrkandet i motionerna I: 440 och II: 535.

Vad härefter angår yrkandena i motionerna I: 154 och II: 185 samt I: 261 och II: 297 rörande avdragsrätt för periodiskt understöd till studerande, måste behovet av en dylik avdragsrätt numera anses vara betydligt mindre än tidigare, sedan systemet med bidrag till amortering av studiekostnader genomförts. Härtill kommer den omfattande stipendiegivningen med allmänna medel och den under senare år beslutade ökningen av stipendiemöjligheterna för studerande vid universitet och högskolor samt andra utbildnings- och undervisningsanstalter. För närvarande pågår genom studiesociala utredningen en översyn av de studiesociala åtgärderna på den högre utbildningens område. Denna utredning, som enligt sina direktiv har att pröva hur avvägningen mellan olika direkta stödformer, såsom stipendier och lån, på lämpligaste sätt bör ske, beräknas enligt uppgift i årets riksdagsberättelse under sommaren 1963 framlägga förslag i fråga om finansieringen av högre studier.

Beträffande de av motionärerna påtalade diskriminerande verkningarna av nu gällande avdragsregler på förevarande område vill utskottet — i likhet med 1962 års bevillningsutskott — erinra om att skattelagssakkunniga i sitt år 1956 avlämnade betänkande i ämnet föreslog betydande inskränkningar i avdragsrätten, varigenom berörda verkningar avsågs skola försvinna.

På grund av det anförda anser sig utskottet inte kunna biträda förevarande motionsyrkanden om avdragsrätt för periodiskt understöd till studerande.

Utskottet har slutligen att ta ställning till yrkandet i motionerna I: 155 och II: 186 om sådan ändring i 50 § kommunalskattelagen jämte anvisningar att avdrag för nedsatt skatteförmåga medges studerande, vilkas inkomster till följd av studier understigit existensminimum.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att redan enligt gällande lagstiftning hänsyn tagits till studerandes särskilda förhållanden i så måtto att studerande inte är skattskyldiga för stipendier. Härtill kommer den i det föregående omnämnda, vid 1961 års höstriksdag genomförda skattereformen, varigenom ortsavdragen höjdes samt folkpensions- och sjukförsäkringsavgifter bortföll på inkomster upp till 2 400 kronor. Genom dessa bestämmelser och den år 1962 (SFS nr 592) utvidgade rätten till ortsavdrag för vissa gifta och ogifta skattskyldiga har inkomst av förvärvsarbete vid

sidan av studierna kommit att i ökad omfattning undantagas från beskattning. Det kan enligt utskottets mening antas att den alldeles övervägande delen av de studerande, som haft ferieinkomst, genom de 1961 och 1962 genomförda reglerna får ingen eller åtminstone mycket låg skatt. Det må även erinras om att 1961 års riksdag beslutat införa möjlighet till nedsättning av sjömansskatt för studerande som under ferier är anställda ombord på fartyg.

Mot bakgrunden av det nu anförda anser sig utskottet inte kunna biträda yrkandet i motionerna I: 155 och II: 186.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 154 av herr Hilding och II: 185 av herr Jönsson i Ingemarsgården m. fl. om rätt till avdrag vid beskattningen för periodiskt understöd till studerande;

2) de likalydande motionerna I: 155 av herrar Hilding och Nyman samt II: 186 av herr Jönsson i Ingemarsgården m. fl. angående beskattningen av studerandes ferieinkomster;

3) de likalydande motionerna I: 261 av herr Harald Petersson och II: 297 av herr Antonsson m. fl. om rätt till avdrag vid beskattningen för periodiskt understöd till studerande; ävensom

4) de likalydande motionerna I: 440 av herrar Isacson och Sveningsson samt II: 535 av herr Magnusson i Borås m. fl. om rätt till avdrag vid beskattningen för studiekostnader;

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 mars 1963

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Einar Eriksson, fröken Ranmark, herrar Oscar Carlsson, Wörnberg, Lundström, Gösta Jacobsson, Billman och Nordenson; samt

från andra kammaren: herrar Allard, Gustafson i Göteborg, Kärrlander, Engkvist, Asp, Andersson i Essvik, fru Nettelbrandt, herrar Nilsson i Tvärålund och Björkman samt fru Kristensson.

Reservationer

I) av herrar *Lundström, Gösta Jacobsson, Billman, Nordenson, Gustafson* i Göteborg, fru *Nettelbrandt*, herr *Björkman* och fru *Kristensson*, vilka — under återopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 154 av herr *Hilding* och II: 185 av herr *Jönsson* i Ingemarsgården m. fl. — ansett, att utskottet under punkten 1) bort hemställa,

att riksdagen med bifall till nyssnämnda motioner måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om proposition rörande avdragsrätt för periodiskt understöd till studerande;

II) av herrar *Lundström, Billman, Gustafson* i Göteborg, fru *Nettelbrandt* och *Nilsson* i Tvärålund, vilka — under återopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 155 av herrar *Hilding* och *Nyman* samt II: 186 av herr *Jönsson* i Ingemarsgården m. fl. — ansett att utskottet under punkten 2) bort hemställa,

att riksdagen med bifall till nämnda motioner måtte antaga det vid motionerna fogade förslaget till lag om ändring i 50 § kommunalskattelagen jämte anvisningar;

III) av herrar *Gösta Jacobsson, Nordenson, Björkman* och fru *Kristensson*, vilka — under återopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 440 av herrar *Isacson* och *Sveningsson* samt II: 535 av herr *Magnusson* i Borås m. fl. — ansett att utskottet under punkten 4) bort hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte med beaktande av de i motionerna anförda synpunkterna utarbeta och för 1963 års höstriksdag framlägga förslag till sådana ändringar i kommunalskattelagen att avdragsrätt medges för studiekostnader;

IV) vid punkten 4) av utskottets hemställan av herrar *Lundström, Billman, Gustafson* i Göteborg och fru *Nettelbrandt*;

V) av herr *Nilsson* i Tvärålund, som ansett

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 9 rad 11 uppifrån med orden »Vad härefter» och slutar på s. 9 rad 13 nedifrån med orden »till studerande» bort ha följande lydelse:

Vad härefter angår yrkanden i motionerna I: 154 och II: 185 samt I: 261 och II: 297 rörande avdragsrätt för periodiskt understöd till studerande, bör enligt utskottets mening detta spörsmål bedömas under hänsynstagande till utformningen av samhällets stöd till studiefinansieringen genom lån och direktstöd. För närvarande pågår inom två utredningar en översyn av de studiesociala åtgärderna, såvitt gäller högre studier inom studiesociala utredningen och i övrigt inom studiehjälpsutredningen. Resultaten av översynen beräknas föreligga instundande sommar. Även om förbättringar i

studiestödet sålunda kan förväntas, torde även framgent föräldrastöd men också inkomster av eget arbete komma att spela en roll i studiefinansieringen. Utskottet fäster även vikt vid att samhällets studiestöd ges en sådan utformning att den studerande inte nödvändigtvis skall behöva t. ex. uppta lån för att komma i åtnjutande av ett i och för sig berättigat stöd. Vid finansiering genom föräldrastöd eller egen arbetsinkomst synes därför en viss skattebefrielse vara en lämplig form för stöd och stimulans. Vad angår egen arbetsinkomst tar utskottet i det följande ställning till en viss sådan befrielse, nämligen genom tillämpning av existensminimiförfarande. Beträffande föräldrastöd eller periodiskt understöd synes, såsom framhållits i förevarande motioner, en avdragsrätt vara en lämplig form. I motionerna I: 261 och II: 297 har framhållits att avdragsrätten bör ges en sådan utformning att den erhållna skattebefrielsen blir proportionellt likvärdig oavsett vederbörandes inkomst. Utskottet tillstyrker yrkandet i dessa motioner. Härigenom anser sig utskottet även ha besvarat motionerna I: 154 och II: 185.

dels ock att utskottet under punkterna 1) och 3) bort hemställa,

att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I: 261 av herr Harald Pettersson och II: 297 av herr Antonsson m. fl. samt i anledning av de likalydande motionerna I: 154 av herr Hilding och II: 185 av herr Jönsson i Inge-marsgården m. fl. i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag rörande rätt till proportionellt likvärdigt skatteavdrag för periodiskt understöd till studerande.